

Torek, 13. decembra 2022, ob 19.30
Tuesday, 13 December 2022, at 7.30 pm
Viteška dvorana / Knights' Hall, Križanke

GODALNI KVARTET TARTINI TARTINI STRING QUARTET

Slavnostni cikel koncertov ob 40-letnici
delovanja / Series of concerts marking the
40th anniversary

Miran Kolbl, violina / violin
Romeo Drucker, violina / violin
Aleksandar Milošev, viola
Miloš Mlejnik, violončelo / cello

Program / Programme:

M. Mihevc: Pizzi - Quattro - Archi
I. Pizziquattro
II. Quattroarchi

L. van Beethoven: Godalni kvartet v F-duru, op. 18, št. 1 /
String Quartet in F major, Op. 18, No. 1
I. Allegro con brio
II. Adagio affettuoso ed appassionato
III. Scherzo: Allegro molto
IV. Allegro

B. Smetana: Godalni kvartet št. 1 v e-molu, »Iz mojega
življenja« / *String Quartet No. 1 in E minor, »From my life«*
I. Allegro vivo appassionato
II. Allegro moderato à la Polka
III. Largo sostenuto
IV. Vivace

Uvodno skladbo podpisuje priznani slovenski skladatelj in dolgoletni profesor kompozicije na ljubljanski Akademiji za glasbo **Marko Mihevc (r. 1957)**, več let vodja edicij pri Društvu slovenskih skladateljev, nekdanji predsednik tega strokovnega združenja in tudi ustanovitelj danes tradicionalne Noči slovenskih skladateljev. Na glasbeni akademiji v Ljubljani je končal študij kompozicije pri Alojzu Srebotnjaku in dirigiranja pri Antonu Nanutu, na dunajski Visoki šoli za glasbo je diplomiral iz kompozicije v razredu Francisa Burta in se izpopolnjeval iz dirigiranja, prav tako na Dunaju pa je še magistriral na Inštitutu za glasbeno analizo pri Gottfriedu Sholzu. Za svoj ustvarjalni opus je leta 2003 prejel Kozinovo nagrado; med njegovimi komornimi deli je tudi **Pizzi - Quattro - Archi**. Skladba je zasnovana v dveh stavkih in se v smislu jin-jangovske filozofije razdvaja na dva pola z učinkovitim barvnim kontrastom: godalci prvi stavek izvajajo izključno v tehniki *pizzicato*, drugi stavek, ki je prav tako kot prvi karakterno odločnih potez, pa igrajo z lokom. Po drugi strani pa se stavka dopolnjujeta, saj izvirata iz iste tematske osnove. Tema je agregat vseh tonov v dvanajstfonski lestvici, uporabljena pa je v številnih kontrapunktičnih fugatih, strettah ipd. Zdi se zasnovana skrajno intelektualno, a je skladatelj vendarle želel, da bi bila dojeta bolj čustveno. V njegovih zamislih naj bi melodične linije predstavljale skrivnostno prebujanje neznanega, ki lahko prinaša svetlobo ali temo, tako kot v življenju, ki je za vse nas nepredvidljivo.

Spored se nadaljuje z glasbenim delom iz plodovitega komornega obdobja ustvarjanja **Ludwiga van Beethovna (1770-1827)** s konca 18. stoletja. Tedaj se je nedavno preselil na Dunaj, se uveljavil kot izjemen pianist in opozoril nase kot domiselni skladatelj. Za pisanje godalnih kvartetov se je, seveda, oprl na zglede pri Josephu Haydnu in Wolfgangu Amadeusu Mozartu in njuno tradicijo v tem žanru ponese s svojimi skupno 16 godalnimi kvarteti v razsežnejše dimenzije sonornosti in kompleksnosti. **Godalni kvartet v F-duru**, ki odpira Beethovnov opus 18 – prvo šesterico njegovih godalnih kvartetov, je avtor napisal in poslal leta 1799 prijatelju, ljubiteljskemu violinistu Karlu Amendi. Dve leti pozneje mu je pisal, naj skladbe nikomur ne pokaže, saj je kompozicijo temeljito izboljšal, ker se je medtem »*naučil, kako pravilno pisati kvartete*«. Kvartet, ki v zadnji različici torej ni zares Beethovnov prvi, začena *Allegro con brio* z odločno izjavo, nekakšnim jedrnim motivom prvega stavka. Uvodni stavek zaznamuje ognjevitost v živahnosti imitativnega dialoga med glasbili, tekočega ritmičnega pulza in hipnih kontrastov občutij zaradi spremenljive dinamike in harmonije. Drugi stavek *Adagio affettuoso ed appassionato* je umirjen, počasnega tempa, lirične narave z izrazitim spevnim nabojem zlasti v prvi violini. Po pričevanju Amende je bil napisan z mislijo na prizor grobnice slovite Shakespearove tragedije o nesrečni ljubezni med Romeom in Julijo. Sledi vedri *Scherzo: Allegro molto* z veliko homoritmičnih delov in triem, v katerem ima prva violina več dramatičnih briljantnih pasaj. Sklepni stavek *Allegro* svetlo zaokroži delo v razgibani teksturi, polni kontrapunkta in virtuoznih elementov komorne igre.

Koncert končuje **Godalni kvartet št. 1 v e-molu** znamenitega skladatelja in utemeljitelja češke nacionalne glasbe **Bedřicha Smetane (1824-1884)**. Manj znano je, da je tako kot Beethovna tudi Smetano doletela kruta usoda gluhoče, in sicer leta 1875; tako kot Beethoven pa je še naprej ustvarjal in v zadnjih letih napisal

Slavnostni cikel koncertov ob
40-letnici delovanja

Series of concerts marking the
40th anniversary

GODALNI KVARTET TARTINI TARTINI STRING QUARTET

SREDIŠČE VAŠIH DOŽIVETIJ
AT THE HEART OF YOUR EXPERIENCE

Ustanoviteljica Festivala Ljubljana je Mestna občina Ljubljana.
The founder of the Ljubljana Festival is the City of Ljubljana.

Mestna občina
Ljubljana

nekaj svojih najsijajnejših del. Poleg pisanja kompozicij je deloval kot glasbeni učitelj pri grofu Leopoldu von Thunu, odprl klavirsko šolo v Pragi, dirigiral v Filharmonični družbi v Göteborgu, nato pa v Pragi postavil temelje delovanju nacionalne operne hiše, v kateri je bil tudi dirigent. Svoje življenje je Smetana leta 1876 portretiral v *Godalnem kvartetu št. 1*, ki po avtorjevih besedah »ni napisan v konvencionalnem slogu kvarteta«, kajti njegovo formo narekuje vsebina. Znane so skladateljeve vsebinske iztočnice za vsak stavek tega avtobiografskega dela s podnaslovom »Iz mojega življenja«. Začetni stavek *Allegro vivo appassionato*, v katerem je uvodoma izpostavljena viola, prikazuje Smetanovo »mladostno nagnjenje do umetnosti, romantično vzdušje, neizrekljivo hrepenenje po nečem, česar nisem znal niti izraziti niti definirati, hkrati pa je tudi nekakšno opozorilo na mojo prihodnjo nesrečo«, pri čemer je mislil na katastrofični mrk sluha. Drugi stavek plesnega karakterja *Allegro moderato à la Polka* skladatelja retrospektivno popelje »v srečno mladost, ko sem skladal plesno glasbo in bil poznan kot strasten ljubitelj plesa«, v bolj umirjenem in elegantnem srednjem delu pa so strnjeni njegovi »vtisi o aristokratskih krogih, v katerih sem dolgo živel«. Z ekspresivnim solom violončela se začne tretji stavek *Largo sostenuto*, ki prinaša bohotnost dramatičnih čustev ljubezni in hrepenenja, vezanih na skladateljevo prvo ljubezen – dekle, ki je postalo njegova žena. Začetni živahni polet zaključnega stavka *Vivace* ponazarja po skladateljevih besedah »ugotovitve, da lahko v glasbi obdelujem nacionalne elemente in svojo radost pri ubiranju te poti«, nakar se nad vedrino zgrnejo mračni akordi, visoki ton e4 kot aluzija na skladateljevo piskanje v ušesih, ki napoveduje slabšanje sluha, in dramatični usodni motiv iz prvega stavka. Glasba slikovito prikaže nastop gluhote in dalje »pogled v žalostno prihodnost, drobne žarke upanja na ozdravitve, ob spominu na vse obljube moje zgodnje kariere pa občutek bolečega obžalovanja«.

Godalni kvartet Tartini, ki nosi ime po v Piranu rojenem slovitem violinistu, je začel svojo pot kot Godalni kvartet Slovenske filharmonije leta 1983, ko so se štirje vodje godalnih skupin Orkestra Slovenske filharmonije odločili, da bogato tehnično znanje in glasbene izkušnje preizkusijo tudi v plemeniti in občutljivi zasedbi godalnega kvarteta. Darka Linarića sta z leti nasledila Črtomir Šiškovič ter sedanjí prvi violinist Miran Kolbl (koncertni mojster Orkestra Slovenske filharmonije), violista Cvetka Demšarja je leta 1990 zamenjal Aleksandar Milošev (solo violist Orkestra Slovenske filharmonije, dejaven kot solist in profesor v Zagrebu ter Londonu), drugi violinist Romeo Drucker (koncertni mojster v orkestru Hrvaškega narodnega gledališča na Reki) in violončelist Miloš Mlejnik (mednarodno uveljavljeni solist, profesor na ljubljanski Akademiji za glasbo in v tujini) pa igrata v zasedbi od ustanovitve. Godalni kvartet Tartini je v svojem plodovitem delovanju, še zlasti v sklopu koncertov iz cikla Večeri komorne glasbe, v katerem je izvedel vse godalne kvartete W. A. Mozarta in L. van Beethovna, oblikoval prepričljiv in svež pristop, tehtnost in dodelanost programa kot tudi repertoarno odprtost in smelost. Člani se ne odpovedujejo delom železnega repertoarja, vendar jih izbirajo previdno in premišljeno, tako da tudi z njihovo pomočjo interpretativno zorijo in se kalijo. Posebno veljavo dajejo sodelovanju s priznanimi slovenskimi in tujimi glasbeniki, kot so Irena Grafenauer, Stanko Arnold, Radovan Vlatković, Mate

Bekavac, Lovro Pogorelič, Maria Graf, Gary Karr, Franco Gulli, Enrica Cavallo, Bruno Giuranna, Rocco Filippini, Davide Formisano in številni drugi, kar prispeva k stalni rasti kvarteta kot prožnega, prilagodljivega komornega izvajalskega korpusa. Kot edini slovenski komorni ansambel je bil Godalni kvartet Tartini več let stalni gost Mozartovih serenad v Salzburgu. V štirih desetletjih je svojo visoko kakovost potrdil tudi v številnih drugih pomembnih glasbenih središčih. Leta 2001 je za izjemno umetniške dosežke prejel nagrado Prešernovega sklada. Kvartet je smel za različne založbe ter radijske in televizijske hiše doma in po svetu ter posnel vrsto zgoščenk z deli slovenskih in tujih skladateljev. Najnovejši smelni dosežek Godalnega kvarteta Tartini je izdaja digitalnega albuma z vsemi štirimi *Sonataми a quattro* Giuseppeja Tartinija ob 250. obletnici skladateljeve smrti, ki je po svetovno dostopnih in preverjenih virih prvi zvočni zapis teh del v izvorni zasedbi godalnega kvarteta nasploh, kar si Godalni kvartet Tartini šteje v posebno čast.

Helena Filipčić Gardina

In their work to date, especially within the concert cycle Evenings of Chamber Music, the musicians of the Tartini String Quartet have succeeded in creating a convincing and fresh approach that is a new dimension not just in the authority of their performance and refinement of the programme, but also in how open their repertoire is. In formulating concert programmes the members of the quartet do not in fact turn away from the hard and fast repertoire of this type, but select works with foresight and consideration, allowing them to evolve in their interpretations. In their concert cycle they present certain classical works through which they demonstrate their imaginative and mature performance approach in a coherent, gradual evolution. In the six concerts of the Tartini String Quartet we will honour their 40th concert season. String quartets are regarded as the most challenging type of chamber music, and perhaps even of all instrumental compositions. They show the composer's mastery of four obligate, in principle equal, independent voices. Since the ensemble of four string players does not allow for a wide range of possible orchestral colour, it requires extremely precise, minutely observed application of musical elements, which must come together in a convincing whole.

NAPOVEDNIK / TO BE ANNOUNCED:

31. 1. 2023 ob 19.30 / at 7.30 pm
Viteška dvorana / Knights' Hall, Križanke

4. KONCERT GODALNEGA KVARTETA TARTINI
4th CONCERT OF THE TARTINI STRING QUARTET
Cikel ob 40. obletnici delovanja
Series of concerts marking the 40th anniversary

Izdal / Published by: **FESTIVAL LJUBLJANA**, december / December 2022
Zanj / For the Publisher: **DARKO BRLEK**, direktor in umetniški vodja,
častni član Evropskega združenja festivalov / General and Artistic
Director, Honorary member of the European Festivals Association
Besedila / Texts: **HELENA FILIPČIČ GARDINA**
Prevod / Translation: **AMIDAS, d. o. o.**
Oblikovanje / Design: **ART DESIGN, d. o. o.**
ljubljanafestival.si
www.facebook.com/ljubljanafestival
www.instagram.com/festival_ljubljana/
www.youtube.com/user/TheFestivalLjubljana